

Leerkrachthandleiding B4 Informatief (in verhaalvorm)

Les 1 - 10 : 'Man op de maan'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Man op de maan'	4
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	5
Les 1.....	6
Les 2.....	10
Les 3.....	12
Les 4.....	14
Les 5.....	16
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	19
Les 6.....	20
Les 7.....	22
Les 8.....	26
Les 9.....	28
Les 10.....	30
Antwoorden bij de picto's	33
Antwoorden kopieerbladen	35
Antwoorden toetsen	37
Kopieerbladen	41

Overzicht 'Man op de maan'

Les	1-5	6-10
Bladzijde	4 t/m 17	18 t/m 31
Woordenschat	de raket de mensheid het vertrek het midden de motoren de aarde de krater het toestel de piloot	hij hijst het luik de tree het stof de slaapkop het maanpak de schepen zij landen een zee van mensen
Facultatief: Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Tweelettergrepige woorden met -ing. Vloeiend lezen: Lezen zonder fouten en haperingen en mooi op toon.	Woordcategorie: Woorden met een -c klinkt als -k. Vloeiend lezen: Lezen zonder fouten en haperingen en mooi op toon.
Schrijfoopdrachten**	Vrij schrijven: Fantasieverhaal: Als ik op de maan geland zou zijn...	Werkstuk: Leerlingen maken een werkstuk.
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuze, 1 open Woordenschat: 4 meerkeuze, 1 open	Begrijpend lezen: 3 meerkeuze, 1 open Woordenschat: 4 meerkeuze, 1 open

*Toets: Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

**Schrijfoopdrachten: Er kan voor gekozen worden om een schrijfoopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Man op de maan' - Arend van Dam

'Man op de maan' vertelt het verhaal van de eerste maanlanding. Hoe verliep de reis van Neil Armstrong, Buzz Aldrin en Michael Collins in 1969? En hoe groot was de impact van de eerste mens op de maan toentertijd? Arend van Dam vertelt het op de voor hem kenmerkende wijze: erudiet, toegankelijk én humoristisch. De eerste stap van de man op de maan is voor jonge lezers een eerste stap op weg naar een wereld vol lees- en leerplezier. Op sfeervolle wijze geïllustreerd door Alex de Wolf.

De lesdoelen van les 1-5:

'Man op de maan' - Arend van Dam blz. 4 t/m 17	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen en mooi op toon. - De leerlingen letten op tekstkenmerken (vetgedrukt/cursief). - De leerlingen zetten de spiekbrief en het plakken van de memo's in om achter de betekenis van de woorden te komen.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het verhaal voorspellen op basis van de titel en plaatjes. - De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten met behulp van de picto's. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	- De leerlingen kunnen tweelettergrepige woorden met -ing correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met hoofdletters en punten.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5)

- Leg de teambakjes, de nieuwe woordmuur en de teamlijsten klaar (les 1).
- Zet het digibordschema* klaar (les 1-5).
- Leg het kopieerblad woordenschat* klaar (les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4).
- Leg het kopieerblad schrijfoopdracht* klaar (les 5).
- Leg het registratieformulier vloeiend lezen* klaar.

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	de raket	5	<i>De raket is een ruimtevaartuig.</i>
1.	de mensheid	5	<i>De mensheid is het bestaan van mensen op aarde.</i>
1.	het vertrek	5	<i>Vertrekken of weggaan.</i>
2.	het midden	7	<i>Ergens in het midden van: hij stond midden in de kamer (centraal).</i>
2.	de motoren	7	<i>Machine die drijfkracht voortbrengt.</i>
2.	de aarde	7	<i>Planeet waarop we wonen.</i>
3.	de krater	11	<i>Een komvormige, ringvormig of cirkelvormige landschapsvorm.</i>
3.	het toestel	13	<i>Apparaat, gevaarte.</i>
3.	de piloot	13	<i>Bestuurder van een vliegtuig.</i>

Les 1

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Leg je ideeën uit en stel vragen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen op basis van titel en tekeningen het verhaal voorspellen.
- De leerlingen zetten het vraagteken in bij het vloeiend lezen.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 4 en 5
- werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 1
- spel 13: Twee waarheden en een leugen (zie gebruikswijzer)

TERUGBLIK/ VOORUITBLIK/ SAMENWERKVAARDIGHEID

tip	<i>Voordat u begint met de introductie van het nieuwe boek, blik dan eerst terug op het voorgaande boek.</i>
terugblik vooruitblik	"De vorige keer hebben we het boek ... uitgelezen. De komende lessen lezen we in een heel ander boek. Net als altijd gaan we lezen en memo's plakken. We gaan samen de betekenis van woorden vinden en antwoorden geven met mooie, complete zinnen. Maar eerst gaan we een spel spelen en dat spel heeft te maken met de samenwerkvaardigheid van deze week: 'Leg je ideeën uit en stel vragen' (of kies een vaardigheid die op dit moment beter bij de groep past). Ik ga vandaag extra erop letten of het lukt om tijdens het samenwerken je ideeën goed uit te leggen of vragen te stellen als je het nog niet goed begrijpt."
tijd	<u>10 minuten</u>
tip	Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen. Vier het goede resultaat eventueel ook met een yell.

VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de titel en afbeeldingen vertellen wat voor soort tekst het is.

DDU ///	1. Opdracht. "Pak allemaal je boek uit de teambak en bekijk het boek goed. Waar gaat dit boek over? En hoe weet je dat? Kijk goed naar de titel en de plaatjes en overleg daarna met je maatje." Geef tijd voor nadenken en voor het bespreken van het antwoord. Geef willekeurige beurten. Waardeer een compleet antwoord met motivatie met punten. "Het gaat over de maan en dat kun je zien aan de titel, maar ook aan de tekeningen. Jullie hebben jullie ideeën goed uitgelegd. Maar nu stel ik nog een vraag: Op welke bladzijde kun je zien dat er ook echt een man op de maan staat? Kijk goed en bedenk samen met je maatje een compleet antwoord." Geef tijd voor nadenken en voor het bespreken van het antwoord. Geef een willekeurige beurt en stimuleer het beantwoorden in een complete zin. "Jullie hebben jullie ideeën uitgelegd en de bladzijde (20) genoemd waarop een man staat die uit een ruimteschip stapt en op de maan staat. Jullie krijgen 10 punten van mij voor 'leg ideeën uit'." Als de leerlingen korte antwoorden zonder uitleg geven, doe het dan regelmatig voor hoe een compleet antwoord klinkt.
DDU ///	

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste drie woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU /// →	1. Lees alle woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep. 2. Woordmuur. "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste drie woorden weten. Het eerste woord is 'de raket'. Ik heb weleens een raket-ijsje gehad, maar ik denk niet dat ze het ijsje bedoelen. Wat weten jullie van het woord 'de raket'? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje/team wat jullie weten van de raket." Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het team. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met punten voor het team. "Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: 'de mensheid' en 'het vertrek'."
--------------------------------------	---

DDU
///
→

Besprek met je maatje wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze hun ideeën goed uitleggen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**

3. Modeling. Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen de stappen van de spiekbrieven ‘Verhelderen’ goed toepassen.

DDU

1. Uitleg. “Vandaag gaan we alleen bladzijde 5 lezen. Op deze bladzijde staat veel informatie en het is belangrijk dat we de informatie goed begrijpen. Jullie gaan deze bladzijde lezen en daarna in je werkschrift invullen wat je nu al weet over de man op de maan. Het is erg belangrijk dat je de woorden allemaal kunt lezen. Gelukkig hebben we daar onze hulpen voor: de memo’s en de spiekbrieven. We weten nu wat we moeten doen als we een woord zien dat we niet kunnen lezen of begrijpen. Welke stappen nemen we dan?” **DDU.** “Je stopt bij dat woord, plak er een memo op en kijkt of er een tip staat op de spiekbrieven waardoor je het woord kan verhelderen en als het lukt haal je de memo weg. Als je memo op het woord laat dan weet je dat straks aan je maatje en of aan je team gaat vragen of zij ene goede tip hebben.”

tip

Als de leerling onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 5. “Lees deze bladzijde en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen.

tijd
klaar
tip

10 minuten

werkschrift, klaaropdracht les 1

Als blijkt dat het lezen met een maatje en/of het duolezen nog moeizaam gaat, vervang dit dan door ‘voor-koor-door’ lezen. Lees eerst zelf een bladzijde voor, in het juiste tempo en met de goede intonatie. Voorlezen: laat de leerlingen luisteren en de tekst met de ogen volgen. Koorlezen: de bladzijde die de eerste keer is voorgelezen, wordt nu samen met de leerlingen hardop gelezen. Lees in een hoog tempo zodat de leerlingen als het ware meegetrokken worden. Doorlezen: de leerlingen lezen de bladzijde hardop voor zichzelf. De stukjes die hardop gelezen worden mogen niet te lang zijn. Geef de leerlingen inhoudelijke feedback nadat ze hardop gelezen hebben en laat leerlingen elkaar ook feedback geven. Start altijd met een compliment voordat er tips gegeven worden en geef inhoudelijke argumenten.

3. Verhelderen met maatje en duolezen. “Als je klaar bent met de memo’s verhelderen ga je net als de vorige lessen om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar de bladzijde om ging en als het antwoord klopt dan mag maatje twee gaan lezen. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”

tijd
klaar

10 minuten

duolezen met samenvatten en antwoorden vergelijken

4. Verhelderen team/groep: bladzijde 5.

tijd
///
///

5 minuten

Samenwerkvaardigheid bereikt: geef punten

VLOEIEND LEZEN: VRAAGTEKEN (LEESTEKENS)

Doel: De leerlingen kunnen het vraagteken inzetten bij het lezen met expressie.

1. Uitleg. “Vandaag gaan we oefenen met vloeiend lezen. Ik ga aan jullie laten horen hoe dat gaat. Let vooral op hoe ik de zinnen lees met een vraagteken.” **Lees bladzijde 5 vloeiend voor en lees de vraagtekens extra nadrukkelijk.** “Wat deed ik met mijn stem als ik een zin las met een vraagteken?” **Geef beurten.** “Ik ga bij een zin met een vraagteken aldoor aan het einde van de zin met mijn stem omhoog. Zo hoor je dat het een zin is met een vraagteken. Bij vloeiend lezen moet je dus niet alleen de woorden goed lezen, je moet ook letten op de tekens die vertellen hoe je een zin moet lezen. We noemen die tekens ‘leestekens’. Vandaag gaan we

hiermee oefenen. Ieder maatje gaat bladzijde 5 lezen en let er goed op dat de zinnen met vraagtekens zo gelezen worden dat het andere maatje goed kan horen dat het een vraagzin is.”

tip

2. Maatjeswerk. Om en om vloeiend lezen van bladzijde 4 met nadruk op de vraagtekens.

Observeer of leerlingen vloeiend lezen, noteer op het ‘registratieblad vloeiend lezen’ wie voldoet aan de eisen van vloeiend lezen.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

- GH**
- 1. Woorden van de week.** “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op twee verschillende manieren:
1. tekenen van het woord
2. uitbeelden van het woord.” **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**
- ///**
- terugblik**
- samenwerking
  - woorden van de week
  - het (samen) lezen en vloeiend lezen
  - punten tellen en vieren d.m.v. een yell
- vooruitblik**
- woorden van de week
  - samenvatten
  - lezen en verhelderen

Les 2

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Leg je ideeën uit en stel vragen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 6 t/m 10
- picto's
- werkschrift, klaaropdracht les 2

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - samenwerking
- woorden van de week
- het (samen) lezen en vloeiend lezen
- vooruitblik** - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste drie woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU

///

→

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de middelste drie woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze drie woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

SAMENVATTEN: PICTO'S

Doel: De leerlingen weten op welke picto/vraag je antwoord kan geven bij het lezen van een bepaald stukje tekst.

GH

///

1. **Introductie.** Laat de poster 'Verhaal nabespreken' zien op het digibord (website **Success for All/algemene materialen/poster: verhaalkaart nabespreken-met wat**). "De picto's zetten we in om even stil te staan bij wat we al gelezen hebben. De vorige keer hebben we op bladzijde 5 kunnen lezen over *wie* het gaat. We weten ook wat ze gaan doen en wanneer het was. Jullie krijgen nu van mij de opdracht om samen te bespreken welke picto je kunt beantwoorden als je bladzijde 6 gelezen hebt. Kijk allemaal naar bladzijde 6 en overleg in je team op welke picto je nu antwoord kan geven; de picto 'begin', 'afloop' of 'probleem'?"
  2. **Opdracht.** Laat de leerlingen bladzijde 6 met elkaar bekijken, met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.
  3. **Uitwisselen met de groep.** Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Geef elk team een beurt en vertel daarna dat het antwoord 'het begin' is omdat de raket nu de lucht in gaat richting de maan.
- Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: 10 punten.**

LEZEN EN VERHELDEN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips

1. **Uitleg.** "Jullie gaan nu het hoofdstuk 'Naar de maan' uitlezen. Ik ga bladzijde 7 lezen en elke keer als ik een woord niet kan lezen, stop ik." **Lees bladzijde 7 tot een woord waarmee de leerlingen moeite kunnen hebben, bijvoorbeeld 'rechts'.** "Ik moet stoppen en op mijn

DDU ///	spiekbrieven kijken wat ik kan doen om het woord te verhelderen. Welke tip kan mij nu het beste helpen? Kijk allemaal op jullie spiekbrieven en overleg met je maatje welke tip mij het beste kan helpen." DDU en geef willekeurig een beurt. Pas de suggestie toe en kijk samen met de leerlingen of dit een goede tip is. Beloon het met punten. Lees de bladzijde uit en model eventueel ook nog andere woorden.
tijd klaar	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 8, 9 en 10. "Lees deze drie bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen, stop je en kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen." <u>10 minuten</u> werkschrift, klaaropdracht les 2
tijd klaar	3. Verhelderen met maatje. "Als je klaar bent met de memo's verhelderen, ga je net als de vorige keer om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar de tekst over ging en als het antwoord klopt, mag maatje twee gaan lezen." <u>10 minuten</u> duolezen: bladzijde 8, 9 en 10 om en om lezen en samenvatten
tijd ///	4. Verhelderen team/groep: bladzijde 8, 9 en 10. <u>5 minuten</u> Samenwerkvaardigheid bereikt: punten

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH ///	1. Woorden van de week. "Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op twee verschillende manieren: 1. tekenen van het woord 2. uitbeelden van het woord." Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - samenvatten - lezen en verhelderen - samenwerken en punten
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en verhelderen

Les 3

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Leg je ideeën uit en stel vragen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 11 t/m 13
- werkschrift, klaaropdracht les 3
- kopieerblad, les 3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen
- vooruitblik** - woorden van de week
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste drie woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- DDU**
- ///**
→
1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
  2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de laatste drie woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze drie woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
  3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

- ///**
- tijd
klaar**
- tijd
klaar**
- tijd
///**
1. **Uitleg.** "Ik ga de eerste bladzijde lezen en elke keer als ik een woord niet kan lezen dan stop ik." **Lees bladzijde 11 tot een woord waarmee de leerlingen moeite kunnen hebben.** "Ik moet stoppen en op mijn spiekbrieff kijken wat ik kan doen om het woord te verhelderen. Welke tip kan mij nu het beste helpen? Kijk allemaal op jullie spiekbrieff en overleg met je maatje welke tip mij het beste kan helpen." **DDU en geef willekeurig een beurt. Pas de suggestie toe en kijk samen met de leerlingen of dit een goede tip is. Waardeer het met punten.**
  2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 11, 12 en 13.** "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen, stop je en kijk je op de spiekbrieff hoe je het woord kunt verhelderen."
10 minuten
werkschrift, klaaropdracht les 3
  3. **Verhelderen met maatje.** "Als je klaar bent met de memo's verhelderen, ga je net als de vorige keer om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar de bladzijde om ging en als het antwoord klopt, mag maatje twee gaan lezen."
10 minuten
duolezen: bladzijde 11, 12 en 13 om en om lezen en samenvatten
  4. **Verhelderen team/groep: bladzijde 11, 12 en 13.**
5 minuten
Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.

GH **1. Woorden.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen, met plaatjes. Kijk goed naar de plaatjes en kies een woord van de week dat het best bij het plaatje past. Doe dit eerst zelf.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.** “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje. Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.**

///

terugblik

- woorden van de week
- lezen en verhelderen
- punten en feedback

voorblik

- toets
- boekenclub en logboekjes (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

Les 4

**Samenwerk-
vaardigheid:** - Leg je ideeën uit en stel vragen.
Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Man op de maan', blz. 14 t/m 17
- weektoets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
vooruitblik - toets
- logboekjes en boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/team of via de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. De vragen gaan over het verhelderen van woorden en over de tekst. Je kunt vandaag laten zien dat je weet hoe je een compleet antwoord moet geven. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 4 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje. Om de vragen goed te beantwoorden moet je bladzijde 15, 16 en 17 lezen."

2. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

3. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.

4. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie eerst bladzijde 15, 16 en 17 lezen en daarna maak je vragen in je toetsboekje."

tijd 30 minuten

klaar oefenen van de woordrijtjes

5. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB**Doel:** De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. “Om goed te leren lezen is het belangrijk dat je niet alleen op school leest, maar ook thuis leest. Als je thuis iets hebt gelezen, bijvoorbeeld een stukje uit een leesboek of uit een stripboek, dan kun je een opdracht maken uit je leeslogboekje. Iedere week kun je kiezen uit twee opdrachten. Je moet er altijd ééntje maken. Vandaag ga je samen met je maatje/ team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”

tijd 10 minuten

Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.*

tip **2. Boekenclub.** *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*

“Vandaag is de boekenclubdag. ... en ... en... (noem de namen van de leerlingen) gaan een stukje voorlezen uit hun boek. Ik ga jullie nog even uitleggen hoe we dat gaan doen. Eerst lees je het stukje tekst dat je gekozen hebt voor aan je teammaatjes. Als je klaar bent met het lezen, gaan zij jou tips geven.”

3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops. “Als de lezer klaar is met voorlezen, dan vullen de teamleden de Tips en Tops in en daarna bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”

tijd 10 minuten

Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de maatjes elkaar goed helpen.

///

4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen. “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” **Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven.** “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.” **Geef punten.**

///

tip *De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.*

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN DIE EINDIGEN OP -ING**Doel:** De leerlingen kunnen woorden die eindigen op -ing correct en vloeiend lezen.

1. Uitleg. “Vandaag hebben we woorden die eindigen op -ing. Bijvoorbeeld ‘De landing op de maan is gelukt’. Je leest -ing, maar je spreekt de ‘n’ en de ‘g’ samen uit als nnnggg. Als je dat weet, kun je de woorden beter en sneller lezen. Kijk maar eens naar het tweede woord. Hoe spreek je dat woord uit?” **DDU** “Het eerste rijtje zijn allemaal woorden die eindigen op -ing en jullie weten nu hoe je dat uit moet spreken. In het laatste rijtje staan de lastige woorden van de hoofdstukken die we deze week gelezen hebben. Als je daarmee klaar bent lees je samen met je maatje de woordenlijst van les 4.”

2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.

tip *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.*

→ Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).

AFRONDING**terugblik**

- toets
- logboekjes en boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)
- punten en feedback

voorblik

- schrijfopdracht
- team van de week

Les 5

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Leg je ideeën uit en stel vragen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met hoofdletters en punten.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 4 t/m 17
- werkschrift, les 5
- kopieerblad schrijfo opdracht

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - toets
- logboekjes en boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)
- vooruitblik** - schrijfo opdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.**
- 2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.**
- tijd** 5 minuten
- GH** **3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.**
- ///** **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFOPDRACHT: EEN VERHAAL MET HOOFDLETTER EN PUNT

Doel: De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met complete zinnen die beginnen met hoofdletters en eindigen met punten.

- DDU** **1. Voorlezen en uitleg: lees hoofdstuk 'Dag 5: Een kleine stap' voor.** "Neil vertelt aan aarde dat hij allemaal stenen en rotsen ziet en veel zwart stof. Hij weet niet zo goed wat hij nu moet gaan doen. Wat zou jij doen als je net op de maan was geland? Misschien ga jij wel een heel gek feestje bouwen of op verkenning uit en kom je rare wezens tegen. Je mag er een echt fantasieverhaal van maken. Maar je moet op een paar dingen heel goed letten als je zinnen schrijft, waar begint een zin mee en waar eindigt een zin mee?" **Geef tijd voor nadenken, overleg en geef willekeurig een beurt.** "Een zin begint natuurlijk met een hoofdletter en eindigt met een punt. Dat staat ook op ons afvinklijstje van vandaag. Kijk maar in je werkschrift (les 5)."
- 2. Opdracht.** "Jullie gaan in je werkschrift een verhaaltje in het klad schrijven over wat jij gaat doen als je net op de maan geland bent en straks met je maatje ga je je verhaal bespreken."
- tijd** 10 minuten
- klaar** tekening bij het verhaal
- 3. Maatje.** "Ga nu samen met je maatje de verhaaltjes bespreken en bekijken. Overleg wie begint en dat maatje leest zijn verhaaltje voor. Het andere maatje let goed op de punten van het afvinklijstje en geeft tips als iets nog beter kan. Daarna leest maatje 2 zijn verhaaltje voor."
- tijd** 10 minuten
- klaar** tekening bij verhaal
- ///** **Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.**
- 4. Netversie.** "Nu gaan we het verhaal in het net schrijven. Hiervoor krijg je van mij een kopieerblad (kopieerblad schrijfo opdracht les 5). Denk goed aan de tips die je van je maatje gekregen hebt."

tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	tekening, oefenen van de woordrijtjes
	5. Groep. “Ik zag dat maatjes ... en ... elkaar heel goed hielpen. Ze gaven tips aan elkaar en legden ook uit waarom ze deze tips gaven. Wie van jullie wil zijn verhaal voorlezen aan de klas?” Geef de leerlingen die dat willen de mogelijkheid om hun verhaal voor te lezen. “Jullie hebben je goed aan de opdracht gehouden. Er gebeuren leuke dingen op de maan. Ik weet niet wat Niel gaat doen, maar vast wat anders dan wat wij allemaal bedacht hebben. Daar gaan we achter komen als we verder in het boek lezen.” Geef punten aan het team.
/// →	<i>Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de stelopdracht te voldoen.</i>

AFRONDING

1. Terugblik. “Ik zag teams goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. We hebben elkaar geholpen met de schrijfoopdracht en mooie complete zinnen geschreven met hoofdletter en punt.”

2. Vieren van het resultaat. **Bespreek de teamlijsten en laat de leerlingen de punten bij elkaar optellen. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.**

voorblik “De volgende keer lezen we verder in ‘Man op de maan’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

'Man op de maan' - Arend van Dam blz. 18 t/m 31	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen en mooi op toon. - De leerlingen letten op tekstkenmerken (vetgedrukt/cursief). - De leerlingen zetten de spiekbrieven en het plakken van de memo's in om achter de betekenis van de woorden te komen.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen. - De leerlingen begrijpen figuurlijk taalgebruik.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het verhaal voorspellen op basis van de titel en plaatjes. - De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten met behulp van de picto's. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen woorden met –c klinkt als –k correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een muurkrant met een titel, een plaatje en weetjes maken.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Leg de teambakjes, de nieuwe woordmuur en de teamlijsten klaar (les 6).
- Zet het digibordschema* klaar (les 6-10).
- Leg het kopieerblad woordenschat* klaar (les 8).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 9).
- Leg het kopieerblad schrijfofdracht* klaar (les 10).
- Leg het registratieformulier vloeiend lezen* klaar.

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	hij hijst	18	<i>Ophalen, naar boven trekken.</i>
6.	het luik	19	<i>Doorgang in vloer of muur.</i>
6.	de tree	19	<i>Elk van de delen die samen een trap vormen.</i>
7.	het stof	21	<i>Kleine droge deeltjes die overal neerdalen, soort poeder.</i>
7.	de slaapkop	25	<i>Iemand die veel slaapt.</i>
7.	het maanpak	25	<i>Ruimtekleding.</i>
8.	de schepen	27	<i>Schip, grote boot.</i>
8.	zij landen	27	<i>Vanuit de lucht op de zee of op de grond komen.</i>
8.	een zee van mensen (uitdr.)	27	<i>Heel veel mensen bij elkaar.</i>

Les 6

- Samenwerk-
vaardigheid:**
- Maak de opdracht af.
- Lesdoel:**
- De leerlingen weten wat een muurkrant is.
  - De leerlingen kunnen een weetje uit de tekst halen.
- Materialen:**
- 'Man op de maan', blz. 18 t/m 20
  - werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 6
  - spel 19: Spellen maar (zie gebruikswijzer)

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- het oefenen met het maken van mooie complete zinnen met hoofdletter en punt
  - het schrijven van een fantasieverhaal
  - team van de week
- vooruitblik**
- woorden van de week
  - lezen en verhelderen
  - weetjes uit de tekst halen

SAMENWERKVAARDIGHEID: 'MAAK DE OPDRACHT AF'

- tip**
- "De nieuwe samenwerkvaardigheid voor deze week is: 'Maak de opdracht af' (of kies een vaardigheid die op dit moment beter bij de groep past). Pas als je de opdracht afmaakt is het doel bereikt. We gaan de hele week extra op deze samenwerkvaardigheid letten en als ik kan zien dat jullie als team je best hiervoor doen kun je hier punten mee verdienen."
- Eerst gaan we een spel spelen en dat spel heeft te maken met de samenwerkvaardigheid van deze week. " **Spel 19: 'Spellen maar'**."
- tijd**
- 10 minuten
- ///**
- tip**
- Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen. Vier het goede resultaat eventueel ook met een yell.

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste drie woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- DDU**
- ///**
-
1. **Lees alle woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
  2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste drie woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze drie woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze hun ideeën goed uitleggen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
  3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

- tip**
- Als de leerling onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.
1. **Uitleg.** "We gaan nu lezen en natuurlijk woorden verhelderen. Jullie gaan eerst zelf, dan met je maatje, met je team en op het laatst met de groep woorden verhelderen. Denk eraan dat je stopt bij de woorden die je niet kent, daar een memo plakt en op je spiekbrieff 'Verhelderen' kijkt voor een tip."
  2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 18 t/m 20.** "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrieff hoe je het woord kunt verhelderen."

tijd klaar	<u>10 minuten</u> werkschrift, klaaropdracht les 6
	3. Maatjeswerk. “Als je klaar bent met de memo’s verhelderen ga je net als de vorige lessen om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar de bladzijde om ging en als het antwoord klopt dan mag maatje twee gaan lezen. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”
tijd klaar	<u>10 minuten</u> duolezen met samenvatten en antwoorden vergelijken
	4. Verhelderen team/groep: bladzijde 18 t/m 20.
tijd ///	<u>5 minuten</u> Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: geef punten.

INTRODUCTIE MUURKRANT

DDU ///	<p>1. Uitleg. “Vandaag hebben we weer verder gelezen in het boek ‘Man op de maan’, geschreven door Arend van Dam en met tekeningen van Alex de Wolf. Dit boek is anders dan de ander boeken die we gelezen hebben. De vorige boeken die we hebben gelezen, waren meer <i>fantasieboeken</i>. Dit boek gaat over de eerste maanlanding en is echt gebeurd. Het is een boek waar je van kan leren. Wie weet hoe je een boek noemt waar je van kunt leren?” Geef tijd om na te denken en om te overleggen. Geef een aantal leerlingen de beurt. “Dit noemen we een informatief boek.</p> <p>In het boek ‘Man op de maan’ leren we iedere dag iets nieuws over de maanlanding. We weten dat een mens in de ruimte niks weegt en dat je kunt zweven buiten de dampkring. Jullie gaan deze week een Poster maken met allerlei weetjes over de maanlanding. Zo’n poster noemen we ook wel een ‘muurkrant’, omdat je de poster aan de muur kunt hangen en er informatie op staat net als in een krant.</p> <p>Waar moet je aan denken bij het maken van een muurkrant, wat moet er allemaal op de muurkrant staan?” Geef tijd om na te denken en geef een paar leerlingen de beurt. “Op een muurkrant moet een <u>titel</u>, <u>plaatjes</u> en we zien er natuurlijk <u>informatie</u> op staan. Als je deze week klaar bent met je opdrachten, mag je plaatjes tekenen voor op je muurkrant en bedenken welke informatie je op je muurkrant over de maanlanding wilt zetten.</p> <p>We hebben al veel geleerd over de maanlanding. Denk eens aan wat je hebt geleerd, wie weet er een weetje, iets wat je over de ‘Man op de maan’ hebt geleerd?” Geef tijd om na te denken, te overleggen met het maatje en geef een paar leerlingen de beurt. Waardeer de inspanning van de leerlingen met punten. Als de leerlingen nog veel moeite hebben met het juist formuleren van complete antwoorden, model het dan regelmatig.</p>
DDU ///	

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH ///	<p>1. Woorden van de week. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op twee verschillende manieren: 1. tekenen van het woord of 2. uitbeelden van het woord.” Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.</p>
-----------	--

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerking - woorden van de week - lezen en verhelderen - weetjes uit de tekst halen - punten tellen en vieren d.m.v. een yell 	vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - samenvatten - lezen en verhelderen - vloeiend lezen
-----------	--	-------------	--

Les 7

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Maak de opdracht af.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten.
- De leerlingen lezen zonder fouten en mooi op toon.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 21 t/m 25
- picto's
- werkschrift, klaaropdracht les 7

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - woorden van de week
- lezen en verhelderen
- weetjes uit de tekst halen
- vooruitblik** - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen
- vloeiend lezen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste drie woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU
///

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de middelste drie woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze drie woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

SAMENVATTEN: WIE, WAT, WAAR, BEGIN, AFLOOP EN PROBLEEM

Doel: De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten.

tip *Bepaal zelf of alle picto's in één keer worden ingezet. Geeft het hoofdstuk geen duidelijk antwoord op de vraag, dan kunt u ervoor kiezen om één of twee picto's achterwege te laten. Als meerdere leerlingen moeite hebben met het beantwoorden van de vraag, doe dit onderdeel dan hardop denkend voor.*

GH

1. Laat de poster 'Verhaal nabespreken' zien op het digibord (website Success for All/algemene materialen/poster: verhaalkaart nabespreken-met wat). Leg uit dat elk team een andere vraag gaat beantwoorden. "Om goed te begrijpen waar dit boek over gaat is het handig om soms even stil te staan bij wat je al gelezen hebt. Als je de tekst goed hebt begrepen, dan heb je vast ook al veel geleerd. Jullie krijgen van mij per team een opdracht. In de vorige les hebben jullie gelezen over de eerste stap op de maan. Wat hebben jullie daar nog van onthouden?" **Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord. Ik lees eerst bladzijde 21 en 22 voor en daarna gaan we met elkaar deze bladzijdes samenvatten.** "Ieder team krijgt van mij een vraag en terwijl ik de bladzijde voorlees moet je goed luisteren of je het antwoord op jullie teamvraag hoort. Ik deel eerst de opdrachten uit."
Deel de picto's uit en lees bladzijde 21 en 22 voor.

	2. Modeling. Model tijdens het voorlezen welke aanwijzingen je hebt gevonden in de tekst om antwoord te kunnen geven op de vraag van één of meerdere picto's.
GH	3. Opdracht. Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.
	4. Uitwisselen met de groep. Zet op het digibord de 'Verhaalkaart' klaar (website Success for All/algemene materialen/lesmateriaal: verhaalkaart-met wat). Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Schrijf de antwoorden mee op het digibord.
→ tip	Vraag af en toe even na aan een ander teamlid of dit echt het teamantwoord is.
	5. Samenvatten. Als ieder team een antwoord heeft gegeven, vat dan de hele tekst kort samen.
tip ///	Zie handleiding: 'Antwoorden bij de picto's'. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

	1. Uitleg. "We gaan nu lezen en natuurlijk woorden verhelderen. Jullie gaan eerst zelf, dan met je maatje, met je team en op het laatst met de groep woorden verhelderen. Denk eraan dat je stopt bij de woorden die je niet kent, daar een memo plakt en op je spiekbrief 'Verhelderen' kijkt voor een tip."
tip	Als de leerling onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.
	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 23 t/m 25. "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrief hoe je het woord kunt verhelderen."
tijd klaar	<u>10 minuten</u> werkschrift, klaaropdracht les 7
	3. Verhelderen met maatje. "Als je klaar bent met de memo's verhelderen, ga je net als de vorige keer om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar het stukje over ging en als het antwoord klopt, mag maatje twee gaan lezen."
tijd klaar	<u>10 minuten</u> duolezen: bladzijde 24 en 25 om en om lezen en samenvatten
	4. Verhelderen team/groep: bladzijde 23 t/m 25.
tijd ///	<u>5 minuten</u> Team samenwerkingvaardigheid bereikt: geef punten.

EEN WEETJE BEDENKEN

Doel: De leerlingen weten dat een weetje eindigt met een vraagteken.

	1. Uitleg. "In de vorige les hebben we al geoefend om weetjes uit de tekst te halen. Kijk mee op bladzijde 22, hier staat dat er op de maan geen wind is. Wie kan van deze zin een weetjeszin maken?"
tip DDU ///	Begin de zin met 'Wist je dat...' Geef tijd om na te denken, te overleggen met het maatje en geef een paar leerlingen de beurt. "Heel goed. Wist je dat er op de maan geen wind is?" Lees het vraagteken extra nadrukkelijk. "Wat gebeurt er als ik aan het einde van een zin met mijn stem omhoog ga?"
DDU	Geef tijd om na te denken, te overleggen met het maatje en geef een paar leerlingen de beurt. "Zo hoor je dat het een vraagzin is. Als je een weetje opschrijft die begint met <i>Wist je dat...</i> , dan eindigt de zin met een vraagteken. Je vraagt namelijk of iemand al iets weet over het onderwerp. Overleg met je maatje welk weetje je kunt geven over de bladzijden die jullie net gelezen hebben, begin de zin met <i>Wist je dat...</i> misschien kunnen jullie wel twee of drie weetjes bedenken. Straks gaan we deze weetjes bespreken."
	2. Maatjeswerk: Weetjes bedenken.
tijd	<u>5 minuten</u>

- GH 3. Groep. Bespreek de weetjes met de groep. Geef via de lollystokjes beurten en waardeer de inspanning van de leerlingen met punten. Als de leerlingen nog veel moeite hebben met het juist formuleren van complete antwoorden, model het dan regelmatig.

VLOEIEND LEZEN: ZONDER FOUTEN EN MOOI OP TOON

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en op toon.

- 1. Uitleg.** "We gaan weer oefenen met vloeiend lezen. Vloeiend lezen betekent dat je achter elkaar doorleest zonder fouten, maar dat je de tekst ook mooi op toon leest. Om dit te kunnen moet je eerst oefenen en zorgen dat je alle woorden goed kunt lezen.
- 2. Maatjeswerk.** Lees bladzijde 23 samen met je maatje. Spreek af wie begint en tot hoelang die leest. Daarna leest het maatje verder. Lees bladzijde 23 nog een keer, maar dan begint de ander. Probeer de tekst zo te lezen dat je alle woorden goed uitspreekt en mooi op toon leest. Ik ga langslopen en luisteren wie van jullie al mooi vloeiend kan lezen."
- tijd** 10 minuten
- tip →** *Observeer of leerlingen vloeiend lezen, noteer op het 'registratieblad vloeiend lezen' wie voldoet aan de eisen van vloeiend lezen.*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

- 1. Woorden van de week.** "Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op twee verschillende manieren:
1. tekenen van het woord
- GH 2. uitbeelden van het woord." **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.**
- /// **Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**

- terugblik**
- woorden van de week
  - samenvatten
  - lezen en verhelderen
  - weetjes uit de tekst halen
  - vloeiend lezen

- voorblik**
- woorden van de week
  - lezen en verhelderen

Les 8

- Samenwerk-
vaardigheid:** - Maak de opdracht af.
- Lesdoel:** - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
- Materialen:** - 'Man op de maan', blz. 26 en 27
- werkschrift, klaaropdracht les 8
- kopieerblad les 8

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - woorden van de week
- samenvatten
- lezen en verhelderen
- weetjes uit de tekst halen
- vloeiend lezen
- vooruitblik** - woorden van de week
- lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen begrijpen figuurlijk taalgebruik.

- 1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
- 2. Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de laatste drie woorden weten. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Vandaag zien we ook een uitdrukking tussen de woorden staan: 'Een zee van mensen'. Een uitdrukking is figuurlijk taalgebruik. Dat betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan dat je het zegt. Probeer maar eens een plaatje te maken in je hoofd van een zee vol met mensen, zodat je de zee niet meer ziet. Kan dit eigenlijk wel? Hoe ziet dit eruit? Wat denken jullie dat de uitdrukking: 'Een zee van mensen' betekent?" **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
- 3. Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen woorden verhelderen en helpen hun maatje/team door het geven van tips.

- 1. Uitleg.** "We gaan nu lezen en natuurlijk woorden verhelderen. Jullie gaan eerst zelf, dan met je maatje, met je team en op het laatst met de groep woorden verhelderen. Denk eraan dat je stopt bij de woorden die je niet kent, daar een memo plakt en op je spiekbrieven 'Verhelderen' kijkt voor een tip.
- tip** *Als de leerling onvoldoende routine hebben in het volgen van deze stappen, blijf het dan steeds voor doen en leg daarbij uit waarom het belangrijk is. Waardeer een juiste aanpak met punten.*
- 2. Zelfstandig lezen: bladzijden 26 en 27.** "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen."
- tijd** 10 minuten
- klaar** werkschrift, klaaropdracht les 8
- 3. Verhelderen met maatje.** "Als je klaar bent met de memo's verhelderen, ga je net als de vorige keer om en om duolezen. Als het maatje klaar is met het lezen dan vraag je waar het stukje over ging en als het antwoord klopt, mag maatje twee gaan lezen."

tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: bladzijden 26 en 27 om en om lezen en samenvatten
	4. Verhelderen team/groep: bladzijde 26 en 27.
tijd	<u>5 minuten</u>
///	Team samenwerkingvaardigheid bereikt: punten

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.

GH	<p>1. Woorden. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen, met plaatjes. Kijk goed naar de plaatjes en kies een woord van de week dat het best bij het plaatje past. Doe dit eerst zelf.” Geef tijd voor het maken van het werkblad. “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje. Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.</p>
///	

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en verhelderen - punten en feedback
-----------	---

voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - boekenclub en logboekjes (facultatief) - woordrijtjes (facultatief)
----------	---

Les 9

**Samenwerk-
vaardigheid:**

- Maak de opdracht af.

Lesdoel:

- De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen:

- 'Man op de maan', blz. 29 t/m 31
- weektoets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:

- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 9
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- lezen en verhelderen

vooruitblik

- toets
- logboekjes en boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/ team of via de woordmuur.

tijd

5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. De vragen gaan over de tekst. Je kunt vandaag laten zien dat je weet hoe je een compleet antwoord moet geven. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 9 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje. Om de vragen goed te beantwoorden moet je bladzijde 29 t/m 31 lezen."

2. Zet de leerlingen in toetsopstelling, de maatjes bij elkaar.

3. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.

4. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie eerst bladzijde 29 t/m 31 lezen en daarna maak je vragen in je toetsboekje."

tijd

30 minuten

klaar

oefenen van de woordrijtjes

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→

Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

	1. Logboekje. “Om goed te leren lezen is het belangrijk dat je niet alleen op school leest, maar ook thuis leest. Als je thuis iets hebt gelezen, bijvoorbeeld een stukje uit een leesboek of uit een stripboek, dan kun je een opdracht maken uit je leeslogboekje. Iedere week kun je kiezen uit twee opdrachten. Je moet er altijd ééntje maken. Vandaag ga je samen met je maatje/team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
tijd	<u>10 minuten</u>
///	Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.
tip	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten. <i>De leerlingen hoeven geen opdrachten meer te maken in deze periode. De boekjes mogen mee naar huis.</i>
tip	2. Boekenclub. <i>Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.</i> <i>“Vandaag is de boekenclubdag. ... en... en... (noem de namen van de leerlingen) gaan een stukje voorlezen uit hun boek. Ik ga jullie nog even uitleggen hoe we dat gaan doen. Eerst lees je het stukje tekst dat je gekozen hebt voor aan je teammaatjes. Als je klaar bent met het lezen, gaan zij jou tips geven.”</i>
tijd	<u>10 minuten</u>
///	3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops. “Als de lezer klaar is met voorlezen, dan vullen de teamleden de Tips en Tops in en daarna bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”
GH	Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de maatjes elkaar goed helpen.
///	4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen. “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven. “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.” Geef punten.
tip	<i>De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.</i>

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN MET DE -C- DIE JE UITSPREEKT ALS -K-

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een -c- die je uitspreekt als -k- correct en vloeiend lezen.

DDU	1. Uitleg. “In de tekst hebben we al een paar keer een woord gelezen waar een c in staat. De c is eigenlijk een hele gekke letter. Wie weet hoe je de c uitspreekt?” Geef de leerlingen tijd om samen te overleggen. “Ja, precies, als een k, maar ook weleens als een s. Zoals cactus en citroen. Met de c als een k gaan we oefenen. Pak je werkschrift er maar bij. In het laatste rijtje staan de lastige woorden van de hoofdstukken die we deze week gelezen hebben. Als je daarmee klaar bent, herhaal je de woorden van vorige keer.”
///	2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.
	3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.
tip	<i>Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.</i>
→	Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).

AFRONDING

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - logboekjes en boekenclub (facultatief) - woordrijtjes (facultatief) - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - schrijfopdracht - team van de week

Les 10

Samenwerk- vaardigheid:	- Maak de opdracht af.
Lesdoel:	- De leerlingen kunnen een muurkrant met een titel, een plaatje en weetjes maken.
Materialen:	- 'Man op de maan' - A3-papier/tekenpapier - werkschrift, les 10

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik	- toets - logboekjes en boekenclub (facultatief) - woordrijtjes (facultatief)
vooruitblik	- schrijfp opdracht - team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

	1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
	2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.
tijd	<u>5 minuten</u>
GH	3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.
///	Geven van een teamantwoord: punten.

SCHRIJFOPDRACHT: EEN MUURKRANT MET EEN TITEL, PLAATJES EN WEETJES MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen een muurkrant maken met daarop weetjes die beginnen met een hoofdletter en eindigen met een vraagteken.

	1. Uitleg. "Vandaag gaan jullie een muurkrant maken over de 'Man op de maan'. Op jullie muurkrant schrijf je weetjes over de maanlanding en hierbij maak je mooie tekeningen. Voordat je een muurkrant gaat maken ga je eerst nadenken over een goede titel voor de muurkrant. 'De maanlanding' zou natuurlijk een goede titel zijn, maar als iedereen dat zou doen zouden alle muurkranten dezelfde titel hebben. Je moet er daarom nog iets bij verzinnen. Bijvoorbeeld 'De eerste maanlanding' of 'De spannende maanlanding'. Wie kan er nog zo'n titel bedenken?" Geef tijd voor nadenken, overleg en geef willekeurig een beurt.
DDU	2. Opdracht. "Neem je werkschrift voor je (les 10). Overleg in je team en schrijf daar een titel op voor je muurkrant. Nu ga je nadenken over het plaatje wat je op de muurkrant gaat tekenen. Dat kan natuurlijk een plaatje van de maan, de raket of de mannen in de raket zijn. Denk eens na over wat je wilt gaan tekenen. Hoe ziet het eruit?" Geef tijd om na te denken en een paar beurten. "Neem je werkschrift voor je en schrijf op hoe je plaatje er uit komt te zien."
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	plaatjes tekenen voor de muurkrant "Kijk in het boek 'Man op de maan'. Welke weetjes staan er allemaal in? Wat heb je allemaal al van dit boek geleerd, wat weet je nu over de maanlanding? Begin je zin met: 'Wist je dat...?'" Geef een paar beurten. "Super, nu hebben jullie al een titel bedacht, we weten hoe de plaatjes eruit komen te zien en we hebben een paar weetjes die we op de muurkrant kunnen zetten."

/// tijd	<p>3. Maatjeswerk. “Nu gaan we elkaar helpen de muurkrant goed te maken. Lees voor aan je maatje wat jullie titel wordt, hoe het plaatje eruit komt te zien en welke weetjes je op jullie teamposter wil gaan zetten.”</p> <p>Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.</p> <p><u>10 minuten</u></p>
tijd klaar	<p>4. Netversie. “Jullie krijgen nu de opdracht om de muurkrant te gaan maken. Je gaat dit op een groot vel papier doen (A3). Schrijf de titel met grote letters op het vel. Maak een mooie tekening of plak de tekeningen erbij. Schrijf de weetjes om de tekening heen. Begin je weetje met ‘Wist je dat...’ en sluit af met een vraagteken. Je mag het boek nog eens helemaal bekijken om weetjes te zoeken. Ga hier rustig mee aan de slag.”</p> <p><u>20 minuten</u></p> <p>voorbereiden op de presentatie</p>
tijd	<p>5. Laat de teams de muurkrant presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven.</p> <p><u>10 minuten</u></p>
/// → tip	<p>6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak (“Wat ga je de volgende keer anders/hetzelfde doen?”) voor de volgende keer.</p> <p>Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.</p> <p><i>Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de stelopdracht te voldoen.</i></p>
AFRONDING	
vooruitblik	<p>1. Terugblik. “Ik zag teams goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. We hebben elkaar geholpen met de muurkrant en hebben veel geleerd over de eerste maanlanding.”</p> <p>2. Vieren van het resultaat. Bespreek de teamlijsten en laat de leerlingen de punten bij elkaar optellen. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.</p> <p>“De volgende keer lezen we een nieuw boek.”</p>

Antwoorden bij de picto's

Les 7

Antwoorden bij de samenvatting	
Picto's	blz. 21 en 22
Begin	Neil is op de maan geland. Hij loopt niet maar hij hupt.
Wie	Het gaat over Neil en Buzz.
Wat	Neil en Buzz staan op de maan en zetten de vlag neer.
Waar	Ze zijn op de maan/ in de ruimte.
Probleem	De vlag wappert niet mooi...er is geen wind.
Oplossing	Op het plaatje kan je zien dat Neil de vlag 'rechttrekt'.
Afloop	Buzz gaat weer naar binnen (de Arend). Neil geniet nog even van het uitzicht op de maan.

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best bij de afbeelding?
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. de mensheid 2. het midden 3. de aarde 4. de raket 5. de piloot 6. de krater 7. de motoren 8. het vertrek 9. het toestel

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 8	Welk woord van de week past het best bij de afbeelding?
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. het stof 2. de schepen 3. het luik 4. het maanpak 5. (zij) landen 6. de tree 7. een zee van mensen 8. de slaapkop 9. (hij) hijst

Antwoorden toetsen

ANTWOORDEN TOETS – les 4

‘Man op de maan’ – Arend van Dam

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4	25	100
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	A
	2	C
	3	C
	4	Neil is als eerste wakker op de dag van de maanlanding (ter beoordeling van de leerkracht).
WS	5	A
	6	B
	7	A
	8	A
	9	De mensheid is het bestaan van mensen op aarde (ter beoordeling van de leerkracht).

ANTWOORDEN TOETS – les 9

‘Man op de maan’ – Arend van Dam

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4	25	100
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	D
	2	A
	3	A
	4	Er kwam stof van de maan op het witte pak van Neil (ter beoordeling van de leerkracht).
WS	5	B
	6	D
	7	D
	8	B
	9	Een luik is een doorgang in de vloer of een muur (ter beoordeling van de leerkracht).

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3: 'Man op de maan'.

Welk woord van de week past **het best** bij de afbeelding?

1.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
2.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
3.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
4.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
5.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
6.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

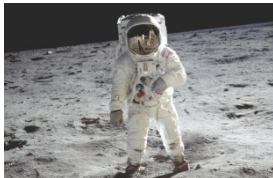

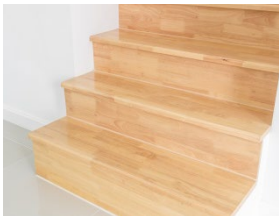
7.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
8.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
9.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Klaar? Kies een woord hierboven. Maak een tekening dat past bij het woord.

Kopieerblad les 8: 'Man op de maan'.

Welk woord van de week past **het best** bij de afbeelding?

1.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
2.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
3.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
4.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
5.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
6.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

7.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
8.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
9.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Klaar? Kies een woord hierboven. Maak een tekening dat past bij het woord.

Naam:

KOPIERBLAD | LES 5

De Maanlanding

Als ik zou landen op de maan dan

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
